SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

No. 241. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 21, 1989 — CENTS 25 ЦЕНТІВ — ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 21-го ГРУДНЯ 1989 — Ч. 241. РІК XCVI.

В УКРАЇНІ ВІДБУВСЯ ЖАЛОБНИЙ МІТИНҐ В ПАМ'ЯТЬ А. САХАРОВА

Київ. — Понеділок, 18-го грудня, в столиці України було оголошено жалобним днем у зв'язку зі смертю видатного науковця і правозахисника академіка Андрея Сахарова, похорон якого відбувся 18-го грудня в Москві на Востряковському цвинтарі і перетворився на всенародну демонстрацію осуду совєтського режиму, який переслідував покійного і став причиною його передчасної смерті.

В багатьох церквах Совєтського Союзу були відправлені Панахиди за спокій душі покійного і по всій країні відбулися багатотисячні мітинги.

Великий жалобний мітинг, присвячений пам'яті А. Сахарова, відбувся і в столиці України Києві на майдані біля республіканського стадіону в неділю, 17-го грудня. Мітинг тривав три години і на ньому були присутні близько 30,000 людей зі свічками, квітами і портретами академіка. Безліч блакитно-жовтих прапорів з чорними стрічками повівали над головами демонстрантів.

Мітинг відкрив голова НРУП Іван Драч. Серед кількох десятків виступаючих був голова міськвиконкому Згурський, голова Секретаріяту НРУП Михайло Горинь, філософ Михайло Порович, академік Кухар, голова Всеукраїнського Товариства Репресованих Євген Пронюк, фізик Гайченко, активістка НРУП Леся Скорик, актор київського російського театру Грушковський, співголова українського „Меморіялу" Лесь Танюк, голова київської філії УГС Олесь Шевченко, активісти НРУП Сергій Головатий та Богдан Тернопільський, а також курсант військового училища.

Віддаючи належне заслугам А. Сахарова, промовці піддали суворому осуду нелюдську систему, боротьбі з якою він присвятив своє життя. Лунали заклики до перейменування деяких вулиць та майданів міста для увічнення пам'яті Сахарова. Одна з виступаючих висловилась за повалення пам'ятника чекістам на майдані Дзержинського і за перейменування його на майдан Сахарова.

Присутні на мітингу одностайно ухвалили вимогу скасування 6-ої статті конституції.

Наприкінці було прийнято резолюцію з 12-ти пунктів, серед котрих:

- оголосити 18-го грудня днем жалоби;
- провести 24-го грудня о 1-ій год. траурний похід Хрещатиком;
- опублікувати опрацьований Сахаровим альтернативний проєкт конституції СССР;
- звільнити і реґабілітувати всіх політв'язнів, включно з Кузнєцовим та іншими.

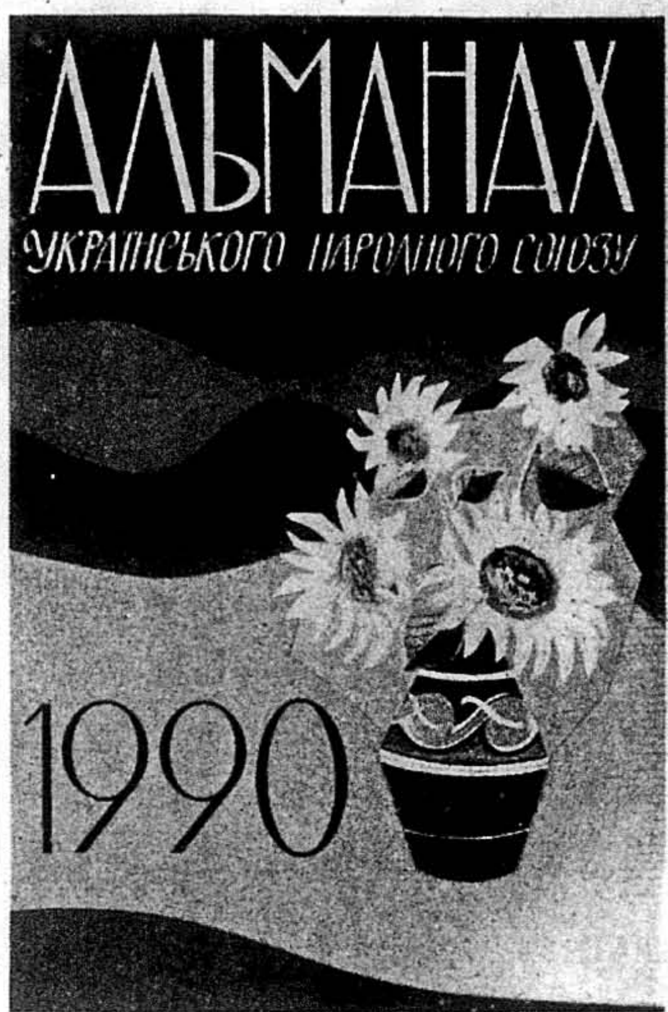
Після мітингу кілька тисяч чоловік з прапорами та портретом правозахисника рушили на Львівський майдан, де незалежна громадськість Києва планує встановити пам'ятник Василеві Стусові. Там, запаливши свічки та поклавши квіти, люди вшанували пам'ять Сахарова та всіх жертв тоталітаризму.

В Чикаго виступить Є. Сверстюк

Чикаго (М.М.).— Відомий український правозахисник і колишній політв'язень, письменник і мислитель Євген Сверстюк з Києва виступить тут в п'ятницю, 29-го грудня. Його виступ в Чикаго влаштовує місцеве Товариство Сприяння Народному Рухові України за Перебудову у співпраці з Українським Конгресовим Комітетом Америки та Українською Американською Координаційною Радою в Чикаго.

Виступ Є. Сверстюка відбудеться о 7-ій год. вечора в авдиторії собору свв. Володимира і Ольги. Вступ 10 дол. від особи, що буде призначено на цілі НРУП і УГС.

Вийшов Альманах УНСоюзу на 1990 рік

Обкладинка Альманаху УНСоюзу на 1990 рік роботи мистця Богдана Титли.

Джерзі Сити, Н.Дж. — У видавництві „Свобода" вийшов з друку і розсилається передплатникам щоденника Альманах Українського Народного Союзу на 1990 рік.

Серед авторів Альманаху (а їх понад 20) є знайомі вже читачам наші постійні дописувачі Олександер Домбровський, Іван Лесько, Іван Кедрин, Осип Кравченюк, Ольга Кузьмович, Яр. Климовський, Адольф Гладилович та інші. З новими художніми творами виступають Микола Руденко, Любов Коленська, Володимир Барагура. Цікавою є рецензія д-ра Володимира Жили на книгу спогадів Григорія Костюка „Зустрічі і прощання", що вийшла недавно у видавництві Канадського Інституту Українських Студій в Едмонтоні, Канада. Поезія представлена творами Миколи Руденка, Яра Славутича, Євгена Крименка, Олени Теліги, Михайла Литвинця.

Обкладинку виконав відомий мистець Богдан Титла. Наклад Альманаху-Календаря — 15,000 примірників.

Як і попередніми роками, Альманах отримають цими днями усі передплатники „Свободи". Його ціна 10 долярів. Якщо хтось з читачів не має змоги заплатити, адміністрація просить не відсилати Альманах, бо це зв'язано з додатковими грошовими витратами. Залишіть його собі як подарунок від УНСоюзу і видавництва.

Російські письменники розкрили своє шовіністичне нутро

Москва. — Журнал „Огоньок" ч. 48 за 1989 рік опублікував стенограму VI пленуму правління Спілки Письменників РСФСР, який відбувся 13-14-го листопада цього року. Виступи більшости російських письменників були наскрізь шовіністичними і агресивними, а присутні раз-у-раз зустрічали їх бурхливими оплесками.

Промови на пленумі були спрямовані проти національно-визвольних рухів народів різних республік. Промовці називали це „русофобією" і звинувачували жидів у підбурюванні представників інших національностей проти російського народу.

Анатолій Буйлов, зокрема, сказав, що жидівська національність „зацікавлена в тому, щоб був оцей розбрат..." і пригадав присутнім, що „10-го серпня з'явилася стаття в 'Правдє': сіоністський комітет створився, і дивіться, яке мовчання! Але ж це страшне явище! Я не про жидів кажу, є ще гірші, ніж жиди!"

Далі Буйлов пояснив свою думку, що, мовляв, ховаючись під машкарою представників інших національностей, отакі космополіти підбурюють народи проти Росії. Все це, на його думку, спрямоване проти соціялізму і батьківщини (звичайно, він має на увазі Російську імперію). Присутні кілька разів переривали його промову оплесками.

Валентин Распутін, Сергій Воронін та інші запропонували розділити Спілку письменників Москви і Ленінграду, відокремивши в окрему організацію істинних росіян, аби врятувати російську „національну меншість" від „заклання" представниками інших національностей.

Інші промовці звинувачували російськомовних письменників неросійських національностей в груповщині та узурпації. А коли із залі надійшла записка з запитанням „Чому товариші Бондарєв, Зімін і Міхалков допускають антисемітизм?" і її зачитали, то заля відгукнулася дружнім сміхом, а Юрій Бондарєв відповів: „Тому, що є слово 'антисемітизм', є слово 'русофобія', є слово 'соціял-шовініст', є слова 'націоналіст', 'фашист'. Розумієте?.. А думка повинна відповідний одяг набувати... Ми не хотіли скандалу... Ми хотіли відстояти чесність, справедливість, милосердя, істину. І захистити себе..."

Тетяна Глушкова, підтримавши Вороніна, Буйлова та інших, вигукнула: „Скільки ж будуть російські письменники, законні сини землі російської, як казав Єсенін, корінні росіяни, стогнати під п'ятою гнобителів, узурпаторів". Глушкова обурювалась тим, що російська федерація перебуває в умовах правової, юридичної і політичної дискримінації, а представники інших народів це сміють виступати з образою на адресу Росії і її прав і висловлювати жахливі слова про Росію і росіян. Далі Глушкова заявила, що не чула виступу Буйлова, але навіть якщо його виступ був і поганий, вона все одно підтримує його, перш за все тому, що він росіянин.

Письменників Аксьонова, Ананьєва та інших різко критикували за „образливо зневажливе відношення до Росії".

Більшість промовців в основному звинувачували ніби самих лише жидів, але помітно було, що мають на увазі всі народи, які хочуть звільнитися з-під московського поневолення. Російські письменники-комуністи вирішили спрямувати думку національних меншин в бік жидів, зчинити погроми, різню в республіках, а це дасть змогу владі придушити всіх збройними силами і таким чином зберегти імперію від розвалу.

Очевидно, були на пленумі і зовсім протилежні виступи, але їх негайно висвистували і не давали промовцям закінчити. Скажімо, коли виступав Міхаїл Дудін, який під час Другої світової війни пережив блокаду в Ленінграді, то в залі здійнявся свист, крик, тупіт і реґіт. М. Дудін однак продовжував свій виступ і сказав таке:

„Я сиджу на цьому пленумі і мені сумно. Тому, що довкола мене розростається ненависть. А я добре знаю з досвіду свого життя, що ненависть породжує тільки ненависть. Нам стане ліпше тільки тоді, коли ми робитимемо не зло, а добро своєму ближньому". Із залі почулись вигуки: „Досить проповідей", напереміну з реготом і свистом.

Перекрикуючи тупіт і свист, Дудін закликав присутніх схаменутися, не розсувати ліктями інших, а разом подумати як вибратися із спільної біди. Цю промову М. Дудіна заля обірвала обурливим тупотінням і криком.

ЗСА РОЗПОЧАЛИ ВІЙСЬКОВУ АКЦІЮ В ПАНАМІ

Вашінгтон. — В середу, 20-го грудня, о год. 7-ій ранку президент Джордж Буш промовив до американського народу по радіо, щоб коротко повідомити про рішення розпочати військову акцію в Панамі проти диктатури Мануеля А. Норієґи.

Це рішення він зробив після нічного порозуміння із членами Конґресу як відповідь на заяву ген. Норієґи, який в п'ятницю, 15-го грудня, що його країна є у стані війни із ЗСА. Після цієї заяви з початком цього тижня панамські війська вбили американського старшину, іншого сильно побили, а його жінку хотіли знасилувати.

Наслідком того президент Буш дав доручення вислати до Панами частину 82-ої Дивізії, що стаціонує у Північній Кароляйні, а після консультації із своїми військовими та політичними дорадниками вніч із 19-го на 20-го грудня розпочато військову акцію, щоб захопити диктатора ген. М. Норієґу, який за торгівлю наркотиками повинен стати перед судом в ЗСА.

Однак до часу друку цього числа газети. М. Норієґу ще не арештовано і він ховається. У сутичках з його військом загинуло декілька американських вояків, як теж біля 50 цивільних осіб. У середу, 20-го грудня, вперше від 75 років американські війська замкнули панамський канал для загального руху і це відіб'ється на торгівлі пальним, яке цією дорогою доставляють до ЗСА.

У першій реакції на події в Панамі, уряд СССР нап'ятнував рішення президента Дж. Буша, однак прем'єр-міністер Великої Британії Марґарет Тачер підтримує акцію ЗСА.

Монтреаль вшанував пам'ять президента М.Лівицького

Монтреаль (УІБ). — Вістка про смерть Миколи Лівицького, Президента УНРеспубліки в екзилі, прийшла до Українського Інформаційного Бюра в Ляшіні того самого дня, 8-го грудня, в часі святкового зібрання в честь Голови УІБ пані Тетяни Носко-Оборонів. Присутні члени і гості після короткого слова її на честь Президента однохвилинною мовчанкою й вставанням з місць вшанували покійного.

Наступного дня в українській радіопередачі Івана Опарика подано подробиці про похоронні обряди в Філядельфії й Бавнд Бруку і запрошено українське громадянство Монтреалю й околиці на Панахиду 10-го грудня в катедрі св. Софії на Роземонті, яку відправив о. д-р Ігор Куташ, згадавши „не злим тихим словом" спочилого Президента УНР.

В неділю, 10-го грудня заходами місцевого відділу Конґресу Українців Канади під головуванням Ярослава Кульби відбулася Академія для відзначення 50-ліття Карпатської України. Головну доповідь виголосила Маруся Логуш, а про Президента М. Лівицького на Закарпатті в 1938-39 роках виголосив проф. Ярослав Рудницький, голова Світового Об'єднання Прихильників УНРеспубліки.

І. Йоник був почесним гостем на відкритті клініки

Іван Йоник, підтримуючись милицями, розмовляє з гостями на відкритті клініки.

Боґімія, Н.Й. (О. Кузьмович). — Тут у східній частині Лонг Айленду відкрито 1-го грудня клініку, в якій виробляють нового рода протези ніг та рук, того типу, що їх дістав Іван Йоник, українець із Західньої України, що втратив два роки тому обидві ноги у нещасливому випадку, і приїхав до ЗСА пару місяців тому в надії отримати допомогу.

Саме при відкритті клініки, у квартирі якої при колюмбійському презбітеріянському шпиталі в Ню Йорку І. Йоник дістав протези, тепер він був одним з трьох почесних гостей-пацієнтів. Крім нього на святочне відкриття були запрошені Том Квін, ветеран в'єтнамської війни, на який він втратив обидві ноги, і малий хлопчина, який народився без правої руки.

Нова клініка, яка буде тепер головною квартирою Гленна Гутніка, президента Ортотік і простетік лябораторії влаштована із усіма технічними удосконаленнями, машинами до вироблення цих складних протез та кімнатами для вправ пацієнтів. Вона також має догідний доїзд, а близькість летовища МекАртур дозволятиме пацієнтам скоро та без перепон приїздити на місце лікування.

І. Йоник, як звичайно тепер, приїхав автом з Рочестеру зі своєю дружиною Галею та „ангелом хоронителем" Христею Ковч. Коли ми побачили його серед гостей, як стоїв свобідно, спираючись лише на короткі милиці, важко було розпізнати, що він людина без ніг і що кілька місяців тому він був прикований до малої дощечки на колісцятах. Тому не диво, що Г. Гутнік особливо гордиться таким пацієнтом, хоча публічно підкреслює, що це справді вийнятковий випадок та велике щастя для І. Йоника, що вдалося йому саме такі нові протези пристосувати.

Святочне відкриття клініки перепровадив конґресмен з Лонг Айленду Томас Дж. Давні, який у своїй

(Закінчення на стор. 3)

СВЯТОЧНА РАДІОПРОГРАМА

Вілкс-Беррі, Па. — Тут в цьому гірничому містечку Пенсильванії існує Українська Літературна Спілка, яка дату свого правного зареєстровання подає 4-го травня 1931 року. Теперішній провід спілки, що його очолює колишній капітан американської армії Вілліям Попович, у навечер'я Різдва Христового, 24-го грудня о год. 2-ій по полудні надаватиме з радіовисильні WNAK у Нантікок, радіохвиля 730 AM одногодинну українську різдвяну передачу.

Вступне слово до цієї програми виголосить д-р Володимир Карпинич, професор мови і літератури у Вілкс коледжі. Програма включатиме українські святкування Різдва Христового з усіма традиціями та звичаями, включно з українськими колядками, у виконанні різних хорів.

Це вже четверта з черги українська різдвяна радіопередача, що її влаштовує Українська Літературна Спілка з Вілкс-Беррі, і в цей спосіб бажає всім українським громадам північно-східньої Пенсильванії веселих свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

НОВОРІЧНА ЗУСТРІЧ В ТРЕНТОНІ

Трентон, Н.Дж. — Український Культурний Центр в Трентоні влаштовує зустріч Нового року в авдиторії української католицької церкви ім. св. Свщм. Йосафата при Дуц авеню в неділю, 31-го грудня. Про ближчі інформації можна телефонувати до Олі Фараонів (609) 882-9419 або Оксани Микитин (609) 585-4036.

У СВІТІ

У БРЮССЕЛІ, СТОЛИЦІ Бельгії, на триденних відвідинах перебував міністер закордонних справ СССР Едуард Шеварднадзе. Ціллю його поїздки було обговорення питання дозволів, пов'язаних з економічним співробітництвом між Бельгією та СССР, які Е. Шеварднадзе задовільно полагодив з прем'єр-міністром Бельгії Вільфредом Мартенсом. Побував Е. Шеварднадзе також і в головній квартирі НАТО, де його зустрічав генеральний секретар цієї організації Манфред Вернер, а засоби масової інформації широко коментували цю подію, підкреслюючи, що це вперше НАТО відвідала так високопоставлена особа з країни Варшавського Пакту.

КОМУНІСТИЧНИЙ УРЯД Югославії запропонував нову грошову реформу та шестимісячне замороження зарплат для того, щоби боротися із шаленим темпом зростаючої інфляції, яка минулого місяця зросла на 2,000 відсотків у річному відношенні. Прем'єр-міністер Анте Маркович заявив, що уряд хоче створити новий динар, вповні вимінний з кожною західньою валютою, який дорівнював би 10,000 старих динарів і який мав би увійти в життя вже 1-го січня 1990 року. Ці пропозиції мусять бути схвалені парляментом поки їх можна буде вводити в життя, одначе вони є найбільш строгими в цьому році, бо уряд за всяку ціну старається запобігти існуючій кризі, яка обнизила стандарт життя югославів до найнижчого рівня за останніх 20 років.

МОСКВА ТА ЕВРОПЕЙСЬКА спільнота підписали торговельний договір, в якому говориться про закінчення більшости наложених квот Европейською спільнотою на совєтські вироби. Договір уможливлює кооперацію в багатьох ділянках включно з обробкою харчових продуктів, туризмом, банківництвом, забезпеченням, обробкою нафти та газу, як і у справах нуклеарної енерґії. Европейська спільнота вкінці схвалила цей останній крок, що був потрібний для створення єдиного банкового дозволу, який уможливить будь-якому банкові з країни, яка є членом Европейської спільноти, відкривати необмежену кількість своїх філій в країнах приналежних до Европейської спільноти.

В АМЕРИЦІ

ДВА ДНІ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК вибухом бомби був вбитий федеральний суддя Р. Венс у Бірмінгемі, в понеділок, 18-го грудня, бомба була знайдена та знешкоджена у поштовому пакунку в будинку федерального суду в Атланті, а юрист Роберт Робінсон загинув при вибуху бомби в його канцелярії в Саванна, Джа. Агент ФБІ Том Мор, який займається розслідуванням, повідомив, що всі три вибухівки дуже подібні, з чого можна судити про їх спільне походження. Слідство над випадком федерального судді Р. Венса зосередило увагу на те, що суддя недавно засудив 10 членів Ку Клакс Клену, отже причиною вбивства могли бути не лише наркотики, але й расові антагонізми. ФБІ знову попередило юристів та федеральних суддів не відчиняти жодних пакунків та забезпечити контролю всієї пошти для виявлення вибухівки.

ФЕДЕРАЛЬНА ВЛАДА була ознайомлена з небезпечним рівнем радіяції, в якій працюють сотні робітників підприємств по виробництву атомної зброї, ще перед 1950-им роком, але вирішила тримати цей риск у таємниці. В понеділок, 18-го грудня, комісія Сенату публічно проголосила дані із секретних архівів та документів. У звіті Комісії вказано, що влада свідомо виставляла робітників небезпечній дозі радіяції, бо продукція атомної зброї в умовах „холодної війни" була важливіша, як здоров'я сотень робітників. Сенатор Джан Гленн, демократ з Огайо, який очолює комісію, сказав, що влада „сховала цю проблему під килим" та не зробила нічого, щоб створити безпечні умови праці.

ЛІКАРЯМ ТА ВЧЕНИМ ВПЕРШЕ вдалося знищити вірус АІДС та вилучити його із організму людини, яка померла від ракового захворювання. Експеримент увінчався успіхом у Медичній школі ім. Джана Гопкінса в Балтиморі. Новий спосіб лікування полягає у сполученні перещепленого кісткового мозку із єдиним ліком проти АІДС — АЗТ. Лікарям дотепер вдавалося лише сповільнити розвиток хвороби у багатьох хворих, але це вперше їм пощастило позбавити людський організм від цього смертельного вірусу. Не зважаючи на те, що новий спосіб є дуже складним та коштовним, лікарі продовжуватимуть цей свій експеримент на наступних хворих, щоб бути впевненими у ефективності та успіху лікування.

УРЯДОВІ ЧИННИКИ Адміністрації президента Джорджа Буша заявляють, що вбивство неозброєного американського військового старшини в суботу, 16-го грудня, є частиною плянованого „нападу" генерала Мануеля Антонія Норієґи. Вони також підкреслили й той факт, що Вашінгтон не виключає військової оборонної реакції зі своєї сторони. Речниця Державного департаменту Марґарет Тутвайлер сказала, що „Уряд ЗСА дуже стурбований існуючою агресивною атмосферою в Панамі, яка починає набирати небезпечних розмірів з нараженням життя американських громадян включно". Одначе на запит кореспондентів про те, чи включається військове втручання в цю серйозну конфронтацію зі сторони ЗСА, відповіла, що це не питання до дискусії, одначе нічого не є виключним.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Актуальні проблеми жидівського світу

Жидівський світ, що його історія сягає тисячі років перед народженням Христа, знову переживає дуже складний час. Події, які відбуваються у сателітських країнах і в самому Совєтському Союзі безпосередньо заторкають долю й розсіяних на европейському континенті жидів. Мирна революція, яка вибухла проти комунізму і ще далеко не закінчена, хвилює жидів запитом „Що далі". Упадок Берлінського муру й ганебний кінець кар'єри сатрапа Східньої Німеччини Еріха Гонекера раптом заактуалізував проблему з'єднання Німеччини. Після постання Ізраїля, як незалежної держави, Західня Німеччина дала йому велетенське грошове відшкодування за матеріяльні втрати, що їх потерпіли під час 12-літнього панування Адольфа Гітлера. Те відшкодування стало підвалиною ізраїльського промислу. В обох частинах поділеної Німеччини живе мало жидів. У Західній Німеччині на 62 мільйони мешканців тільки 7 відсотків становлять ненімці. У Східній Німеччині на 17 мільйонів душ тільки один відсоток виповнюють ненімці. Але жиди не забули голокосту і пам'ять про голокост підтримують, навчаючи дітей і молодь, які не знають минулого. Існує острах, чи не відродиться у новій могутній з'єднаній Німеччині расовий антисемітизм.

Бояться теж відродження цього антисемітизму у Східній Европі, що завжди існував за царської Росії. Існувала „черта осєдленія" з забороною жидам мешкати на корінній Московщині, — жидів не приймали до війська ні на будь-яку державну службу. Годі дивуватися, що після такої мізерії за царських часів — жиди масово кинулися використати відкриті для них широко двері після большевицького перевороту. Під російськими прізвищами скривалися жидівські діячі, які здобули найвищі становища в державній адміністрації і на партійно-політичній драбинці. Але большевицька революція має чимало подібного до Великої Французької, з цією найбільшою різницею, що Велика Французька Революція принесла після тиранії Бурбонів свободу, рівність і братерство — не тільки у гаслі, але й у житті, а Жовтнева революція большевиків принесла забріхання, перманентний терор і ярмо з однією панівною керівною партією. Схожість тих двох революцій у жорстокості, у числі її смертних жертв. Первісний період Жовтневої ртеволюції, період так званого воюючого комунізму, давно минув, ситуація в Совєтському Союзі наче би стабілізувалася — аж поки не вибухла ця сучасна мирна революція, звернена вістрям проти панівної Компартії. Чим ота мирна революція закінчиться — ніхто не знає, але жидівський світ боїться, що дальший хід подій в СССР звернеться на шкоду жидів. Тому вони користають з більшої можливости виїзду з СССР і масово виїздять. У Совєтському Союзі живе тепер ще яких два мільйони жидів. Яких 200,000 є їх у мусулманському Узбекістані. У Совєтському Союзі нема, як сказано вище, цієї дискримінації супроти жидів, яка була за царату, Але й нема цієї свободи, що існує на Заході. Наприклад, тільки у Москві відкрита одна жидівська синагога. З відродженням національних рухів — зріс також націоналізм корінного російського народу. Жиди цього бояться. За своєю традицією від непам'ятних часів — жиди завжди орієнтувалися на державу, а не на народ, серед якого живуть. І тепер задивлені на Мосвку, вони як правило, говорять тільки по-російськи.

У цьому році виїхало іс СССР 62,000 жидів з СССР в одному лиш листопаді понад 12,000. Тепер в ЗСА заведено іміґраційну квоту і більшість еміґрантів з СССР мусить їхати до Ізраїля. Тамошня влада цьому дуже рада, але новоприбулі з Совєтського Союзу не є сіоністами, вони не утотожнюють свою віру з національністю, вони чужі жидівським звичаям і традиціям. Рахують, що у 1990 році прибуде до Ізраїля 750,000 жидів з СССР. Їх урочисто вітають, але й журяться: економічна ситуація в Ізраїлі погіршилася, там також мешканева скрута, тамошнє безробіття переступило 10 відс. населення, коли в ЗСА є тільки 5 відс. безробітних. Місцеві громадяни нарікають, що прибулі іміґранти упривілейовані а вони, давно там осілі, дискриміновані. Це створює неприємну атмосферу. До того ж — над Ізраїлем все ще висить перманентна боротьба з арабським світом. Від близько двох років араби на західньому березі Йордану і у смузі Ґази бурхливо демонструють, що принесло вже сотні смертних жертв. Всі посередницькі заходи Білого Дому й єгипетського президента Госні Мубарака розбиваються об принципову нехіть ізраїльського екстремістичного прем'єра Їцака Шаміра — звернути арабам окуповані землі. Це все складається на невеселу ситуацію. З уваги на великий вплив жидівського світу в ЗСА (преса, радіо, телевізія) — добре знати ці жидівські проблеми.

Корнель Крупський

ДИСИДЕНТИ ДОВЕЛИ ДО ПЕРЕБУДОВИ

Якщо б так хтось хотів перевести обслід з наміром отримати відповідь на питання хто створив перебудову в Совєтському Союзі, то напевно обслідувач отримав би чимало різних відповідей. Заходи перебудови хоч тривають уже декілька років, а проте ця перебудова і досі є немов несподіванкою для багатьох людей і тому у світі є чимало здезорієнтованих людей, які готові приписати заходи перебудови далекозорій політиці Ґорбачова, а навіть його гуманності, харизмі і т.п.

Дуже влучну відповідь на це питання дає Натан Щаранський у його статті надрукованій 9-го грудня в щоденнику „Ню Йорк Таймс" п. з. „Дисиденти творили перебудову". Як на іронію, — каже Щаранський, слова Маркса з його „вірую" можна легко перекрутити, що робітники повстали не для того, щоб інтронізувати комунізм, а для того, щоб похоронити його. Світ уважає революційні зміни в Східній Европі тісно пов'язані з Міхаїлом Ґорбачовим, а на ділі, він є першим совєтським лідером, якому судилось стати віч-на-віч перед необхідною потребою фундаментальних змін.

Ґорбачов став з передумовою, щоб зберегти свою систему, але він не є творцем цих змін, а є тільки їхнім інструментом. Здається, що в цьому не можемо не погодитись з Щаранським бо знаємо, що зміни, які проходять в Совєтському Союзі є життєвою конечністю, а не виявом якоїсь гуманности Ґорбачова. Ці зміни припали на час Ґорбачова прямо як його обов'язок, а що Ґорбачов виявив себе людиною второпною і меткою, то матиме нагоду віддати свій талант і творчі сили та роки свого життя переведенню в життя цих змін.

Міряючи тим, що досі зроблено в перебудові Совєтського Союзу, життя Ґорбачова чи іншої людини на його місці, видається закоротким для осягнення мети. Російська імперія (царська і совєтська) була задовго відсталою від Заходу. Втраченого століттями не можна надігнати на протязі кількох років.

Історія каже нам, що навіть російські царі періодично переводили різні реформи: церковні, земельні, освітні та інші, однак, ми знаємо, що ні одна з тих реформ своїм характером, змістом і розміром не дорівнювали теперішній перебудові, в якій перший раз в історії Росії серед розв'язок економічних проблем домінує розв'язка національностевого питання.

Широковідомим є, що загарбницькі інстинкти російського народу завжди перевищали його духову культуру. Це дало можливість росіянам створити унікальну і найбільшу імперію в цілому світі. Духово, росіяни не є таким розвиненим народом як англійці чи французи, які зуміли на час розв'язатись з своїми колоніями. Експеримент Москви зберегти імперію під маскою „совєтського народу" коштував рекордове число в історії людства людських жертв і терпінь, але це не тільки не розв'язало національностевої проблеми Совєтського Союзу, а навпаки, це ще більше загострило бажання народів совєтської імперії відірватись від Москви.

У своєму фанатизмі уроєного післанництва московські провідники не бачить того, що ґрунт під ними валиться і вони ще далі мріють якось зберегти свою імперію. Широко відомий колишній дорадник президента Картера — Збіґнєв Бжезінські недавно відвідав Москву і перебув там від 26-го жовтня до 2-го листопада, ц.р. У щоденнику „Денвер Пост" з датою 19-го листопада, 1989, була надрукована стаття Бжезінського базована на його звіті з подорожі. В цій статті Бжезінські, між іншим, пише; „В дискусії національностевої проблеми переважаючим поглядом з поміж моїх совєтських господарів було 'дайте нам час'. Іншими словами, дайте нам нагоду для реформи, а після того національностева справа якось розійдеться".

Наведене вказує на те, що росіянам є тяжко позбутися глибоко вкоріненого і помилкового погляду про ролю їхнього месіянства. Але повернім до короткої, але дуже речевої статті Щаранського. В іншому місці Щаранський пише: „Релігійне життя повертається до Совєтського Союзу, однак, не завдяки „совєтським проблемам, що їх висловив Білі Ґреґем, який відвідав Совєтський Союз в часі хвилі репресій, а повертається завдяки арештам християн і жидів, які поставили метою свого життя боротьбу за релігію".

Варто пригадати, що сам Щаранський є колишнім дисидентом. Заходи про його звільнення були відомі цілому світові, бо в них брали участь широкі кола американців на чолі з людьми на високих державних постах. Тепер Щаранський живе в Ізраїлі.

Щаранський висловлює признання заслуги покійному вже сенаторові Джексонові, який так щиро і зазято обороняв людські права переслідуваних в Совєтському Союзі. Погоджуємось з Щаранським в тому, що там тепер проходить. Дисиденти були геройськими бійцями в першій лінії фронту. Вони терпіли жорстоке переслідування і найгірші муки по невільничих таборах та „психушках".

Українська спільнота у вільному світі, а особливо в

(Закінчення на стор. 3)

Микола Руденко

ЛИСТ В УКРАЇНУ

Дивовижно й незрозуміло переплітаються сьогодні суспільні події в Совєтському Союзі. То ми бачимо надзвичайно важливий крок у напрямі справжньої, а не плякатної демократії, то буквально в той же день вихопляться, мов ядуче шипіння із вулканічних розколин, події темні, реакційні, навіть криваві.

Ось ми з радісним подивом бачимо, як Верховна Рада Совєтського Союзу позбавила комуністичну партію будь-яких привілеїв під час виборів — комуністи так само, як безпартійні чи то представники неформальних об'єднань мусять пройти всі стадії передвиборних змагань. Навіть члени політбюро, ба навіть сам генсек втратили гарантії, що їх неминуче введуть до складу народних депутатів СССР. Можуть і не ввести, якщо народ проголосує проти! Це дуже велика перемога демократичних сил. Якщо другий З'їзд народних депутатів схвалить цей Закон, з диктатурою комуністичної партії буде покінчено. Є підстави сподіватися, що схвалить.

І тут же совєтські газети публікують підсумки чергового пленуму ЦК КПСС — пленуму, що розглядав так зване національне питання, якого буцімто вже не повинно й бути. Не повинно, бо це питання багато десятиліть тому оголошене розв'язаним остаточно й безповоротно. А воно все ж таки виринуло із небуття, та ще з якою силою! Для Компартії вибух національних почуттів був до того несподіваним, що партійне керівництво виявилося до нього не готовим.

Може, саме через оту неготовність пленум ЦК пройшов за традиційними штампами брежнєвсько-сталінських часів. Тут ніби справді вихопилося з темних розколин земної кори шипіння отруйних газів. Деякі кореспонденти західніх газет порівнюють цей пленум з „партійними дискусіями" 1935-37 років. Було б зайвим нагадувати, що то були за роки.

Навіть сам Ґорбачов піддався загальній істерії, з якою обговорювалося національне питання на пленумі. Це була традиційна партійна лайка, закамуфльована під ідеологічні дефініції. Але жодні дефініції не могли приховати погроз на адресу народів, які нарешті на повний голос заговорили про свої національні права. Власне, партійні функціонери високих ранґів і не збиралися ховати піднятий кулак — навпаки, вирішили іще раз показати його світові із-за зубчастих кремлівських стін.

Пленум повернувся до сталінського шовінізму: є „старший брат" і є молодші брати, яким старший при потребі має право добряче нам'яти вуха. Щодо ролі партії, то Ґорбачов навіть заявив (цитую): „Ми вступаємо в новий етап, коли політичні настанови будуть розглядатися на рівні законодавчих органів". Але вибачайте, яка ж це перебудова?..

Мені здається: позиція Ґорбачова на цьому пленумі сприяла тому, що Верховна Рада прийняла антипартійний закон про вибори. Він був прийнятий наперекір волі Ґорбачова, який вимагав, щоб і надалі лишилася партійна сотня депутатів, котрі не обираються народом, а кооптуються Центральним комітетом. Переважна більшість членів Верховної Ради не погодилася з Ґорбачовим — сказала: годі! Бо хіба ж це не партія винна в тому, що майже триста мільйонів совєтських людей опинилися на грані голоду?

Непопулярність партійного пленуму пояснюється ще й тим, в яку позицію він поставив російську мову стосовно інших мов Совєтського Союзу. Це позиція відвертої, неприхованої — навпаки: узаконеної зверхності. Пленум оголосив російську мову (цитую) „державною мовою міжнаціонального спілкування в СРСР". Реалізуючи це рішення, узбецький уряд узаконив дві мови рівноправно державними — узбецьку і російську. Узбеки не погоджуються, на вулиці Ташкенту вийшло 50,000 демонстрантів. Вони хочуть одного узаконити державною їхню рідну мову, бо саме вона вимагає захисту, а не російська. Російській мові ніде в Союзі ніхто й ніщо не загрожує — навпаки саме завдяки отаким фарисейським рішенням російська агресивно витісняє національні мови. Оголошення двох мов державними фактично виправдовує і узаконює русифікацію. Це зрозуміло кожному. Але ж у Ташкенті, так само як у Львові, міліція накинулась на демонстрантів — била дітей і жінок, арештувала понад 300 мирних громадян.

Слід віддати належне Спілці Письменників України: її Правління відразу ж зрозуміло небезпеку в рішенні пленуму ЦК. „Літературна Україна" за 12-те жовтня оприлюднила надзвичайно важливе Рішення спільного засідання Пленуму правління Спілки письменників і конференції Товариства української мови. В цьому рішенні сказано: „Російська мова як мова міжнаціонального спілкування розвивається без особливих на те державних санкцій. В час великого пробудження національної гідності, самосвідомості по всіх національних республіках офіційне узаконення російської мови як загальнодержавної може привести тільки до подальшого загострення міжнаціональних відносин".

Далі це Рішення зобов'язує президію згаданого зібраня надіслати Ґорбачову лист про неприйнятність правового закріплення статусу російської мови як загальнодержавної. Прошу звернути увагу: Спілка письменників і Товариство української мови не просять генерального секретаря, не уклінну петицію йому надсилають — ні! Так було раніше, а сьогодні українська інтелігенція вимагає й застерігає: побійтесь гніву народного!

Колись Євген Маланюк написав дуже точні рядки, які я пригадую, може, й не досить точно. Але за їхній зміст можу поручитися. Вони звучать приблизно так:

Як в нації вождів
нема—
Вождями робляться
поети.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Володимир Баран

Концерт М. Сука в Дітройті

Піяніст Микола Сук, з циклу знаменних досягнень на Україні та в деяких країнах Европи, загостив вкінці до Америки, даючи свій перший концерт в Дітройті, 3-го грудня цього року.

Своєрідний наїзд наших мистців з України, який ми переживаємо під сучасну пору завдячуємо, поза полекшою політичного положення, ініціятиві Вірка Балея, композитора, музиколога та дириґента симфонічної оркестри в Ляс Веґасі. Микола Сук також завдячує йому свій приїзд до нас.

Новозасноване Товариство сприяння українському мистецтву, як в попередній підготові концерту для скрипаля Олега Криси, так і цим разом повело широку пропаґанду серед американської публіки, розсилаючи відповідні повідомлення до музичних училищ, музичних відділів університетів, та радіових станцій, програми яких в більшості обіймають клясичну музику. Хоча чужа публіка, в одному і другому випадку, відносно в невеликому числі відвідала ці концерти, то все ж таки дійшло до свідомості людей, які цікавляться музикою, коли прочитали доручені їм програмки та рецензії з попередніх концертів тих мистців, що українські мистці світової кляси існують.

У програмі концерту Миколи Сука були композиції добре нам відомі та невідомі. Зачав сонатою Бетговена, популярно названою „Місячною сонатою". Кожна з її трьох частин з іншою настроєвістю дає мистцеві широкі можливості індивідуального їх вияву. Першу частину, сповнену елегійного спокою, яку, одні інтерпретують як скаргу залюбленої людини, інші як спокійну місячну ніч, Сук віддав із глибокою ніжністю, яка виявила не тільки намір композитора але також говорила про вміння виконавця вглибитися в настроєвість композиції. Дальші дві частини, які можна окреслити як наростаючий протест чи навіть бунт проти стану, який спричинив скаргу першої частини, Сук, широкою ґамою динамічного насилення, виявив себе людиною смілою висказати свій біль чи спротив твердій долі.

Ревеляційною була композиція Мирослава Скорика „Партіта" ч. 5. У ній Скорик, як і багато інших композиторів різних національностей, зачерпнув натхнення з народної пісенности, створивши річ виїмково багату в цілий калейдоскоп настроїв, які тільки час від часу легенько заторкають якийсь відомий народний мотив. Ця грайливість як би виклик публіці, яка постійно мусить переходити з одного настрою на другий, в виконанні Сука цей своєрідний музичний конґльомерат, став розкішною забавкою.

Беля Барток у своїй композиції „На свіжому повітрю", так як Скорик черпає з „бездонної криниці" народних мадярських мотивів, хоча, вийшовши з горнила його творчого таланту, вона стає ультрамодерною композицією та виявом різних звуків природи як щебетання птахів чи рахкання жаб. В інтерпретації Сука відчувається його захоплення творчістю цього композитора.

Решту програми виповнили композиції Ліста. І так його „Funerailles" („Похоронне") його реакція на трагічну смерть трьох товаришів своїм молитовним настроєм говорить про біль його душі. Соната „Данте" також – це скарга гнобленої душі й змінливість її почувань дала нагоду Сукові виявити його майстерність піти слідами композитора.

Закінчив програму 8-ою рапсодією Ліста; композиція легко сприємлива, мелос мадярської народної музики виразний, Сук своєю грою малював катину веселого щасливого народу.

Григорій Столярчук

Я ТАК ЛЮБЛЮ

Я так люблю, я так люблю тебе,
Моя співуча українська мово!
В тобі шумить Полісся голубе
І дужо хвилі гомонять Дніпрові.

В тобі живе карпатська височінь,
Що манить у незвідане майбутнє,
І степова безкрая широчінь,
І Кобзарева дума незабутня.

Пісні дівчат, налиті колоски,
Янтарної пшениці кучугури...
Ти — сплав мільйонів серць палких,
Що пережив і найлютіші бурі.

Ти, рідна, мово, чиста, як роса,
Цілюща й невичерпна, мов криниця.
Святиня наша, гордість і краса,
Ти — розуму народного скарбниця.

Як легко йти з тобою по землі
І підставлять вітрам лице відкрите!
Для мене ти — як і насушний хліб,
Без тебе я не зміг би в світі жити.

О. Мудра

ПОДОРОЖ МОЯ В УКРАЇНУ

III.

Відвідала теж знаного мистця у Чикаґо Юрка Віктюка зі Львова, який гостив нас із своїми приятелями, між якими були і знаний вже в нас етнограф Степан Павлюк з дружиною і Зорян Гриневич. Наступного дня С. Павлюк від'їхав з експедицією на Крим, де має взяти участь в накручуванні фільму про чумаків, що їдуть круторогими волами по сіль, за сценарієм Василя Скуратівського, автора „Берегині". Були ми також в робітні Юрія Віктюка, де зачаровані розглядали сюжети його найновіших праць, зокрема до старих народних баляд, Найбільшу увагу я звернула на „Калиновий гай", який потрясає мотивами і зображенням. Привезла від нього справжню чумацьку ікону на висушеній тарані і великих розмірів картину — „Писанку". Як Бог допоможе, влітку, побачимо його новий дорібок знову в нашому Чикаґо.

Була також на зборах Української Гельсінкської Спілки (УГС); зібралося біля 60 осіб різного віку, які є нам відомі із преси. Л. Лук'яненко звітував про свою подорож до Европи, свої враження і висновки. Багато сказано на тему пекучих потреб, для розповсюдження вістей і літератури. Копіювальних друкарських машин, телефонів а навіть чорнила і паперу. Перед самим виїздом відвідала одного з провідників УГС.

Майже кожного дня їздили до місця під пам'ятник Т. Шевченка, довкола якого денно переходить біля 5,000 людей. Якщо хочеш когось зустріти, то шукай його біля пам'ятника. Так і було. Одного разу зустріла Ігоря Калинця, який повів нас до міського суду, де Вячеслав Чорновіл домагався звороту особистих речей після останнього ув'язнення на 15 діб у травні. Після двох з половиною годин розправу перенесено на наступний день і Чорноволові повернено його речі. Розправі прислухалося біля 200 людей, що стояли у натовпі, в двох малесеньких кімнатах.

Зустріла ще одного мистця пензля і скульптора монументаліста, який також бажає приїхати до Чикаґо з виставкою, а саме Романа Оприська. Відвідала і сьогоднішнього корифея малярства у Львові Романа Сельського і його дружину Аґнесу, також талановиту мисткиню і його колишню ученицю. 5-го вересня від міністерства для справ культури УССР Сельський отримав додаткове звання народного мистця.

І була я на ще одному потужному мітинґу у Львові 3-го вересня за вибір народних депутатів. Тут знову зібралося біля 35,000 народу, щоб у цей капосний, дощовий день порушити справу виборів. Люди стояли без парасолів, щоб краще було чути. Був тут Братунь, Гринів і представники інших національностей. Виступали і провокатори, яких народ гнівно закликав сходити із сцени.

Мої питомці зробили гарне прийняття, де виказалися своїм гарним знанням історії Церкви і воєнних подій. Гарно нам співали і деклямували. А накінець, просили книжок церковної і світської літератури. Поможіть, хто має відповідні книжки. Організація Українського Золотого Хреста, 12-ний Відділ в Чикаґо вже започаткував збірку на висилку книжок для нашої студіюючої молоді. Даруйте книжки, якими небагато користуєтеся!

На моє бажання побачити Карпати, родина вибралася зі мною на спеціяльну прогульку в гори. Наш напрям Львів, Коломия, Хуст, Ужгород і назад до Львова. Так, як Львів величний, хоч сірий і брудний, довколишні села надзвичайно бідні. Подорозі, не зустрічали ми ніяких зупинок, лише чисте поле і придорожні дерева були нашими супутниками. Щойно краса наших гір опанувала нашими почуваннями і ми їхали, мов зачаровані, весело співаючи. Дуже подобалися нам зустрічні села, а зокрема незабутній вид копиць сіна у горах. А що вже говорити про маєстатичну височінь гір і глибінь гірських колиб та переломів гір. Дві ночі ночували у Хусті. Там, у близькому Бурштині, я побачила справжній колгосп сьогодні, який не виправдав свого завдання. Усе довкола занедбане і позамикане на кілок, лише стайня де були телята була відкрита. Прийшлось погодувати їх свіжою травичкою, якої ніхто тут не підкидав. А довкола бруд і болото... Зате закарпатські села найбагатші, бо на ціле літо чоловіки виїжджають на заробітки в Сибір і тому всі хати багаті і прикрашені вишивками і керамікою. У Хусті гарні крамниці, добрий харч і багато смачного хліба. Так само Ужгород. Чистий і добре заосмотрений в продукти першої потреби. Та багато тут туристів, які викуповують все, що бачать. Також на Закарпатті, здається, збережені якнайкраще народні традиції.

Зате у Львові, я бачила о 5-ій год. ранку жінок, які замітали вулиці. Бачила їх на дорогах, як направляли вибоїни, а чоловіки наглядали. Бачила також старенських жінок у довгих спідницях і хвартухах, які на плечах несли у великих простиралах своє добро. Жаль було дивитися на старі спрацьовані руки і поморщені лиця...

Коли я виїжджала, просили лишитися, кажучи: „Ви потрібні Україні тепер. Вертайтеся назад"! — ще довго я чула їхні слова.

Україна потребує допомоги! Нам треба туди спрямувати всі наші зусилля, щоб оправдати наші мрії про волю і славу нашій Батьківщині.

Тож, не гаймось, адже — ми всі цього з нетерпінням очікували.

Вийшло шосте число альманаха „Карби Гір”

Лондон (УЦІС). — Це видання альманаха присвячене ювілеєві Тараса Шевченка. Відкривається альманах число шість програмною статтею Зіновія Карася „Месія України” про ролю і вплив Кобзаря на долю всіх українців і його велике значення для України як держави і нації в цілому. Відділ „Червона калина” відкривається етюдом-сильветкою Д. Гриньківа про поета Тараса Мельничука, якому сповнилося 50 років у серпні ц.р. Далі слідує поема-візія Мельничука „Невольники” про Шевченка; це в основному діялог між Кобзарем і російським солдатом Скобелевим, побудований на візіях і притчах. По стилю і побудові поема „Невольники” теж претендує на детальне вивчення і на неї ще чекає ґрунтовна аналіза дослідників.

Після цього виступають з поезіями Іван Гнатюк (поет із Дрогобича). Опублікований тут його вірш „Кобзар” із доповненою строфою, якої не було у його збірці „Повнява”, котру видали ще в 1970-их роках. Івано-франківський поет Микола Симчич виступає з віршем „Шевченко в часах застою” (це фантасмагорія), якого побоялися видрукувати в обласній комсомольській газеті „Комсомольський Прапор”. Поет із Кіровоградщини Микола Чаповський виступає з віршем „Стежкою Тараса”, а коломиянин Олександер Чеховський з віршем „Встань, Тарасе”, Далі публікується вірш жителя Середнього Березова „Я прошу Маркса” під псевдонімом М. Березун. Слідує тоді вірш Д. Гриньківа „Порадь ми, Тарасе”, а відтак вірш Ліни Костенко „Заворожили мені, волхве” і „Молитва” Дмитра Павличка. Петро Марусик з Бурштина заступлений двома віршами „Пам'ятник Тарасу” і „Читаючи ‘Кобзар’ ”. Є ще невеличка вкладка „Великі про Шевченка” та вірш Б. Стельмаха „Пам'ятник”.

Відділ „Золоті ворота” (літературна критика й публіцистика) відкривається статтею „Тарас Шевченко мовою есперанто” Ірини Федик, а далі Д. Гриньків публікує статтю про художника Панаса Заливаху „Дзвони в яких палає біль України”, де висвітлюється Шевченкіяна Заливахи, особливо ті картини і роботи, на яких зображений Кобзар і які взяті з приватних колекцій Красівського, Гриньківа та Попович. Тут же є знімки цих картин. Далі вміщена велика стаття „Всенародна шана”, збазована на святкуваннях ювілею Шевченка в 1902-1917 років, підготовлена Остапом Качуром. Далі слідує стаття „Шевченко, шевченкознавство та українознавство в очах іноземних друзів”.

Петро Марусик помістив статтю „Міні-альбом Марії Золотаренко”, а Микола Крайник друкує історичну розвідку про Галичину і її населення та історичні екскурси в минуле під назвою „Західньо-українські землі колишньої східньої Галичини в XX столітті”.

Завершує відділ стаття „Про білінґвізм в культурі”, перекладена з латишського російськомовного журналу „Даугава”, де йде полеміка про те, що станеться, якщо нації відокремляться і про доцільність спільної мови. В основному там є кілька думок, крізь які червоною ниткою протягується російський шовінізм і небажання Москви іти на самовизначення малих народів.

Відділ „Наша спадщина” помістив „крамольні” твори Шевченка з передмовою О. Качура. Далі йдуть замовчувані вірші „Іржавець”, уривок з поеми „Сліпий”, „Розрита могила”, „Чигрине, Чигрине”, „Стоїть в селі Суботові”, „Якби то ти, Богдане п'яний...” Далі поміщені вірші Б. Ігоря-Антонича „Шевченко”, Лесі Українки „На Шевченкові роковини”, Івана Франка „В XXIII роковини смерти Т. Шевчена”, Юрія Федьковича „На день скону батька нашого Т. Шевченка”, ще один вірш Лесі Українки „На роковини”, Анатоля Курдидика „Шевченко”, Леоніда Кисельова „Катерина”, історична статтейка д-ра І. Крип'якевича „Шевченко — Хмельницький”.

Відділ „Документи та архівні знахідки” поміщає два документи „Відомості про Росію кінця XVI ст. Паольо Каліпані” та „Завещание Петра Великого” Н. Данілова.

Відділ „Листи та відгуки” поміщає листи читача (невідомого) про пам'ятник Тарасові на Прикарпатті (в селі Довге Тисьменицького району та в селі Вовчинець коло Івано-Франківського).

Відділ „Хроніка” містить статтю Д. Гриньківа „На сторожі слова” — перебіг ювілейних святкувань на Коломийщині, замітку Романи Чеховської про концерт львів'ян у Коломиї до ювілею Кобзаря, статтю Олеся Долини з Івано—Франківського про свято Шевченка в обласному центрі під назвою „Шевченко говорить”. Крім цих статтей є ще такі: стаття Д. Гриньківа „Наспіване щастя” про Володимира Івасюка, збазованої на зустрічі з татом композитора у Коломиї, стаття М. Сліпого „Зустріч з шанувальниками журналу ‘Україна’ в Коломиї”.

Завершує число „Колонка редактора”, в якій висвітлено проблеми та здобутки альманаха „Карби Гір”. Весь альманах має багато знімок, особливо відділ „Хроніка”, на яких є події і пам'ятники Шевченкові в області. Альманах датовано весною 1989 року. До редколегії альманаха входять: Д. Гриньків — відповідальний редактор; Т. Мельничук — поезія; І. Кінчак — історія; Є. Грицяк — філософія; О. Качур — літературна критика; Б. Ребрик — публіцистика.

РЯТУЙМО РІДНУ МОВУ!

Під таким ляйтмотивом проходив дискусійний панель, який відбувся в суботу, 2-го грудня в залі Свято-Покровської парохії в Пармі, Огайо. В цій дискусії, темою якої була „Українська мова — тут і там”, взяли участь не тільки місцеві працівники на ниві „Рідної Школи”, але також відповідальні за цю дуже важливу і актуальну ділянку особи з Ню Йорку, Дітройту та Чикаґо. Крім того, в дискусії взяв участь недавній політв'язень совєтських концтаборів Віталій Калиниченко. Модератором панелю був голова Шкільної ради УККА д-р Євген Федоренко.

Слухаючи виступи учасників панелю, не хочеться вірити, що наша українська мова — „душа народу”, як багато людей її окреслює, змогла докотитися до такого занепаду. З виступу д-ра Федоренка довідуємося, що коли кілька років тому українські письменники вирішили досліти на фактах справу вживання української мови в Україні, було виявлено, що в цілому в містах залишилося лише 14 відсотків україномовних шкіл, решта 86 відсотків — російськомовні. Багато українських міст в наслідок прославлюваної „геніяльної ленінсько-сталінської національної політики” зовсім не має україномовних шкіл. До таких, наприклад, належить м. Донецьк (кол. Юзівка). Але, не зважаючи на нібито поліпшення ситуації, справа українізації українських шкіл і досі майже не зрушена з місця. Д-р Федоренко навів такий характерний приклад: коли в Донецьку назбиралося понад 250 учнів, батьки яких в цьому році намагалися післати своїх дітей до української школи, окупаційна влада повідомила, що вона цього „не може зробити”, тому що не змогла знайти будинку та місця для такої школи...

З усіх фактів совєтської дійсности за останнє півстоліття, а за двадцятиріччя — особливо, кожному стає ясним, що Москва зробила справжній геноцид української мови. Але, на щастя, остаточно зробити це їй не вдалося.

На жаль, як сказав Євген Федоренко, українська діяспора також аж ніяк не може похвалитися плеканням української мови на еміґрації. Хоч СКВУ, сказав він, проголосив 1989 рік Роком української мови, проте хоч рік вже закінчується, ще й до цього часу не було скликано жодної загальноукраїнської конференції у справі цієї важливої проблеми, яка так дуже тісно пов'язана із збереженням нашої ідентичности. А говорити є про що. Наприклад, коли 1979 року, згідно з офіційною статистикою, в ЗСА нараховувалося 745,000 українців, з них лише 17 відсотків виявили, що їхньою розмовною мовою є мова українська. Тепер напевно є ще гірше. Або ще таке: на цілу Америку, тобто, ЗСА, тепер нараховується лише 2,100 дітей, які охоплені школами українознавства...

„Якщо наша громада, зокрема батьки, не подбають про те, щоб наші нащадки не забули української мови, — сказав Федоренко, — то жодна шкільна рада, жодна наша церква не зможуть розв'язати цієї проблеми”. Проблема дуже важлива для нас не тільки з погляду збереження нашої української ідентичности, але також з погляду реальної допомоги нашим братам і сестрам на рідних землях, які тепер провадять тяжку боротьбу з жорстоким ворогом за врятування української мови, що є однозначним із врятуванням українського народу як нації.

Потім на панелі директор „Рідної Школи” при українському православному соборі св. Володимира у Пармі мґр Е. Морозинська прочитала цікаву доповідь на тему „Проблеми української мови в наших православних парохіях”. Не в меншій мірі цікавою і важливою була доповідь директора „Рідної Школи” в Чикаґо Надії Скорин „Проблеми української мови в родині”. На жаль, з певних обставин Скорин не змогла особисто прибути на панель і тому її доповідь зачитала заступниця директора „Рідної Школи” в Пармі Софія Бура.

З доповіддю на тему „Проблеми української мови в наших школах” виступив директор „Рідної Школи” в Дітройті д-р Ярослав Березовський. Він сказав: „У зв'язку з тим, що незалежно від всього, рівень знань української мови наших дітей, народжених на американській землі, нижчий, від їхніх знань англійської мови — чи не було б доцільним, аби вивчати історію, географію чи літературу України вони змогли англійською мовою? Адже вже сама назва наших шкіл на чужині є „Школи українознавства”, тобто це школи, завданням яких є вивчення не тільки української мови, але і вивчення інших предметів, пов'язаних з Україною”.

Але пропозиція чи погляд д-ра Березовського в очах панелю виявилася досить дискусійною чи контроверсійною. Як сказав д-р Є. Федоренко, саме вивчення історії України та інших предметів є лише одним із засобів чи методів вивчення української мови, що є найголовнішим завданням наших шкіл українознавства. З ним цілком погодився присутній мґр Степан Воляник.

„Проблеми української мови в церкві” — назва доповіді, яку виголосив дорадник „Рідної Школи” о. д-р Іван Тилявський. Вже той факт, що цю доповідь виголосив не тільки один з найвидатніших душпастирів, але також теолог з науковим ступенем, не міг не викликати зацікавлення з боку присутніх. На початку о. Тилявський зазначив, що проблеми української мови також є в українській церкві. Наприклад, недавно на одних парохіяльних зборах виявилося, що з 30 священиків лише 8 під час служб послуговуються українською мовою...

Але мовна проблема в церкві, зазначив о. Тилявський, має свою тисячолітню історію. Зокрема, в ділянці писаної Літурґії, Святого Письма і т. д. В давні часи мова нашого народу була подібною до старослов'янської мови. Але впродовж століть українська народна мова змінювалася і удосконалювалася, а старослов'янська, якою були написані літургійні книжки, фактично залишилася незмінною. Замість достосуватися до нових часів, церква, будучи традиційно консервативною інституцією, замість достосуватися до живої мови, і далі передруковувала свої церковні книжки старослов'янською мовою. Це ж саме можна сказати і про католицькі церкви країн заходу, які лише в середині цього століття стали послуговуватися живою мовою своїх народів, а не мовою латинською. На сьогодні лише російська православна церква і досі вживає старослов'янську мову.

Дуже цікавим був виступ присутнього гостя з України Віталія Калиниченка. „1979 року, — сказав він, — мене знову заарештували і засудили до концтабору лише за те, що я боровся за своє та інших українців право розмовляти і користуватися рідною українською мовою... Я сидів разом з Василем Стусом, Олексієм Тихим та Юрієм Литвином, який не витримав знущання і покінчив життя самогубством...”

Всі промовці нарікали на брак доброякісних підручників у наших школах, а також на все більшу проблему забезпечення шкіл кваліфікованими вчителями, від яких у великій мірі залежить якість навчання української мови. Але, знову таки, якщо йдеться про те, чи дитина розмовлятиме українською мовою — ме українською мовою — це передовсім залежить батьки вдома розмовляти українською мовою — буде такою мовою розмовляти також і їхня дитина (або внук чи внучка, якщо вони живуть із своїм дідом та бабою). На жаль, часто воно так є, що хоч батьки і посилають дітей до української школи, але вдома між собою „цвенькають” по-англійськи. Дитина це слухає і з цього робить відповідні висновки.

Юліян Мовчан

І. Йоник...

(Закінчення зі стор. 1)

промові згадав також І. Йоника та допомогу, яку він отримав на терені ЗСА завдяки винаходові цих нових протез. Т. Дж. Давні сердечно розмовляв із І. Йоником через перекладача та цікавився його долею.

Численні учасники відкриття клініки, а в тому також репортери телевізійні та місцевої преси, мали можливість дістати точні інформації у пресових повідомленнях про І. Йоника, про праці ляборaторії Ґ. Гутніка і про покійного вже конгресмена Клода Д. Пеппера, який так успішно боровся в Конгресі ЗСА за введення закону про модернізацію протез і тим самим улегшення життя ампутованим особам.

У пресовій інформації про І. Йоника американські учасники могли перечитати точно про його долю, про складний приїзд до ЗСА у вересні 1989 року і про те, що клініка Ґ. Гутніка та її працівники з уваги на виїмкові обставини І. Йоника дали у цьому випадку безплатну допомогу, але самі кошти протез та техніки, яку треба використати, щоб І. Йоник міг порушуватися виносять тисячі долярів, які збирає українська громада. Ґ. Гутнік, який є також клінічним інструктором в реґабілітаційному центрі в шпиталі Колюмбія в Ню Йорку і університеті Стон Брук на Лонг Айленді, заявив в пресовому повідомленні, що: „Пристосування протез для І. Йоника іде виїмково добре і вже незабаром він буде незалежно рухатися та жити”.

При нагоді зустрічі на відкритті клініки ми довідалися також, що в тому самому тижні, з датою 28-го листопада ц.р., рочестерський щоденник „Таймс Юніон” подав на першій сторінці великий репортаж про І. Йоника зі знімками, на який вже відгукнулися деякі американські читачі своїми грошовими пожертвами. Нашого земляка відвідала також делеґація Українських Комбатантів в ЗСА, щоб зложити даток у висоті 1,000 дол. на закуп протез, як доказ співчуття і допомоги своєму побратимові-інвалідові.

Дисиденти...

(Закінчення зі стор. 2)

Америці, робила все, що було в її силах для того, щоб облегшити терпіння наших братів — дисидентів. Кожен з нас хто брав участь в громадському житті, ще не забув тих частих обіжників з наших центральних установ, які спонукували до збірки пожертв, писання листів до державних мужів з петиціями, щоб допомогли нам звільнити хоч фізично хворих наших братів та облегшити терпіння інших.

В нашій пресі часто видніли заклики до маніфестацій в обороні наших дисидентів. Як вислід тих наших заходів хоч декому з наших дисидентів пощастило вирватись у вільний світ.

Як знаємо, жиди є краще зорганізованими від нас та мають свою державу і тому їм було легше обороняти своїх дисидентів.

Щаранський закінчує свою коротку, але знамениту своїм змістом статтю такими словами: „Державні мужі на Заході, які одобрюють совєтські зміни повинні робити це з прицілом на зміцнення незалежних і свобідних голосів у Совєтському Союзі, а не з прицілом на акцію задньої ґвардії, яка є пропонентом вийшлої вже з моди системи, що є зненавидженою народом. Те, що бачимо за розпадаючим Берлінським муром, це є цілий універсум народів і націй стужених за незалежністю. Вони є нашими союзниками і нашою надією. Ми не сміємо завести їх, а також і себе”.

ВІСТІ З ОСЕРЕДКУ ПРАЦІ НТШ У ВАШІНҐТОНІ

Впродовж кількох місяців ОП НТШ у Вашінґтоні брав активну участь в підготовці Крайового Свята Поклону Кобзареві, який відбувся 7-го жовтня ц.р. у Вашінґтоні.

Голова Осередку д-р І. Калиневич разом з інформаційними бюрами УНС (Євген Іванацiв) і УКК (Ірина Халупа) причинилися чимало до організації самого свята, контактуючи місцеві, міські і федеральні установи та полагоджуючи різні адміністраційні а в тому і персональні справи.

3-го листопада ц.р. ОП взяв активну участь і був причетним у влаштованні зустрічі з діячем Народного Руху України за Перебудову д-ром Юрієм Покальчуком, яку організувала Вашінґтонська Ґрупа УВАН і Об'єднання Українців Вашінґтону. В програмі зустрічі виступали: проф. Петро Одарченко — відкриття; д-р Іларіон Калиневич — привіт від ОП НТШ у Вашінґтоні; проф. Григорій Костюк — вступне слово; д-р Юрій Покальчук — доповідь: „Сучасна українська література і Народний Рух України”. Зустріч була чисельна і мала успіх.

5-го листопада ц.р. ОП НТШ у Вашінгтоні відбув з громадою ширші сходини, на яких три члени Осередку виступили з своїми доповідями: д-р Іларіон Калиневич — „До проблеми Києво-Могилянської Академії,” проф. Теодор Залуцький — „Сорок вісім годин в Істамбулі, враження з подорожі,” і мґр Богдан Ясінський — „Моя недавня візита до Польщі, враження і завваги”.

„Києво-Могилянська Академія — говорив д-р І. Калиневич — є нашою національною цінністю так, як, наприклад, Св. Софія в Києві чи Шевченкова Могила в Каневі. Протягом 185 років була вона осередком духового і культурного життя та виховувала провідну інтеліґенцію для України, а ми того не оцінили”. Доповідач навів імена гетьманів, письменників, істориків-літописців, мистців включно з філософом Григорієм Сковородою які вчились в Академії. Києво-Могилянська Академія теж мала розголос поза Україною і притягала студентів навіть з далеких країн, від Московщини до Сербії, Греції й арабських країн, куди постачала професорів.

Основник і довголітній ректор Києво-Могилянської Академії, Київський Митрополит Петро Могила, мав західньо-европейську освіту і свою школу старався зробити синтезою української (східньо-слов'янської) духовости та західньо-европейської культури. В релігійних справах Могила був толерантний і прихилявся до духової єдности всіх християн. Хоч деякі православні середовища вважали його за „спольщеного волоського унія та”, то все ж його праця й писання свідчать про відданість ідеї православ'я.

Висновок д-ра І. Калиневича такий, що нам треба провести ґрунтовні студії Києво-Могилянської Академії і їх опублікувати, щоб таким чином придбати її для нашої національної скарбниці.

Розповідаючи про свій побут в Істамбулі проф. Т. Залуцький не тільки представив серед природи гарно на семи горбах положене місто, облите Золотим Рогом, Босфором і Морем Мармара, не тільки попровадив слухачів до мечетів, палат і на велетенські базарі, але й нав'язав до багатої тисячолітньої візантійської цивілізації і стосунків України з нею. Доповідач роздав світлини важніших історичних будівель і до деяких додав історію та завваги. При одному мечеті похована побіч свого чоловіка красуня з Рогатина, Анастазія Лісовська, відома в історії Роксоляна, мудра жінка-дорадниця султана Сулеймана Пишного. Роки назад муезини закликали з мінаретів до молитви, а тепер це роблять голосники.

Проф. Т. Залуцький обсервував, що мешканці Істамбулу одягаються скромно, а в поведінці з чужинцями привітні. Працюють головно в легкій індустрії. Торгують агресивно, у крамницях пропонують килими, кераміку, вироби з шкіри, міді, срібла та ін., а на вулицях діти настирливо пхають всякі сувеніри.

Найглибше враження з розповіді проф. Залуцького зробила згадка про Святу Софію, тепер „Гаґія Софія”, що десять століть була християнською базилікою, а потім — п'ять століть мечетю, від 1934-го року — музеєм. Зараз середина будівлі запущена, мозаїки замальовані, а там, де колись був престіл, стоїть риштовання, кажуть, будуть відновляти.

Мґр Б. Ясінський говорив про сучасне й недавноминуле. Був не тільки в Польщі, але й у Німеччині, де відвідував незабутні місця з часів скитальщини і Австрії, де прилучився до групи ветеранів І-ої Української Дивізії „Галичина” і разом відвідували дивізійні цвинтарі.

„В Мюнхені на Дахаверштрассе 9 нема вже нічого,” — казав доповідач. А містились там колись центральні інституції нашої еміґрації на Німеччину. Зате розвивається гарно Український Вільний Університет, який має доброго ректора і добрі вигляди в науці. Відвідав теж місце скитальського табору в Берхтесґадені.

Звідомлення про візиту в Австрії пригадало трагічні часи. Мґр Б. Ясінський говорив з старeньким священиком, бо був свідком боїв Дивізії з большевиками в його селі. Згинуло багато хлопців і він хотів зберегти документацію про них. Але ввійшли до села большевики, веліли поскладати трупи на одну купу, відібрали від священика документацію і кинули на купу, полили газоліною і спалили. В Австрії відвідав доповідач Талергоф, де під час Першої світової війни були інтерновані українці.

В Польщі стрічався мґр Б. Ясінський з своїми колишніми знайомими, а тепер громадськими діячами, був на вул. Зеленій у Кракові, українському центрі під час Другої світової війни, відвідав могилу поета Богдана Лепкого і могили старшин та вояків з Першої світової війни на Вольському цвинтарі.

У Відні і Варшаві мґр Б. Ясінський полагоджував справи Конгресової бібліотеки, в якій працює.

(О. С.)

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ кореспондента газети „Ню Йорк Пост" Урі Дена, совєтські власті, не даючи жодного вияснення, відмовилися дати візу Натанові Щаранському на в'їзд до СССР на похорони Андрея Сахарова. Н. Щаранський звернувся офіційно до посадника Єрусалиму, щоби одну з вулиць міста назвати іменем Сахарова.

Про виставку Л. Дзвоник

Ліліяна Дзвоник виставляє свої твори

Мабуть немає українця, який не радів би осягами й успіхами рідних мистців. Таке почування мали й ми, коли несподівано в кулюарах модерного та відомого готелю Вест Інн у Вінніпезі, де проходив XVI Конгрес Українців Канади від 6-го до 9-го жовтня ц.р., потрапили на виставку Ліліяни Дзвоник. і зустрілися з самою мисткинею та її чоловіком.

Ліліяна Дзвоник — мистець із досвідом. Від першої своєї виставки, вона не вдоволилася виконаним і не завернули її голову перші признання та привітання в наших часописах.

Л. Дзвоник, дочка піонера-українця з Енгусвилл в Манітобі, одинадцята в черзі братів і сестер, вона унаслідувала від батьків піонерську шляхетну впертість та завзяття. Після закінчення університету Л. Дзвоник почала вчителювати, добра доля пов'язала її в подружжі з вчителем Остапом Дзвоником. Ліліяна не вдоволилася лекціями у кенорській середній школі, де працював і чоловік Остап, тоді почалися її перші спроби в малюванні. Ліліяна використовувала кожні вакації й кожну довшу перерву у шкільному році, щоб займатися тим, що було її мрією — малювати. Почала відвідувати курси мистецьких дисциплін університетів Манітоби, Торонто, Лейквуду, навіть Лювену в Бельгії. Мало того, Ліліяна змобілізувала таких же як вона, ентузіястів мистецтва й вони оплачували спільно дальші лекції професорів з високих мистецьких шкіл. Йшли виклади, практичні лекції, перші покази.

Ясно, що впарі з такою настановою рівень творенного кращав. Ліліяна мала ряд виставок у Кенорі, Вінніпеґу, Маркгамі в Онтаріо, Тендер Бей, Саскатуні, Сіюксі, Неровсі, Давфимі. Картини Ліліяни знайшлися у прем'єра Канади Б. Малруні і посадника Вінніпеґу Б. Норрі, дві картини нашої мисткині купив Всеканадський Державний Музей в Оттаві. Ліліяна могла б назвати ряд туристів, навіть з далеких країн, які купили в неї краєвиди, натюрморти з української тематикою. На 1991 рік, рік століття українського піонерства в Канаді, Ліліяна вибирається поїхати на спільну та репрезентативну виставку мистців діяспори у Києві. А поки що вона вчить мистецькі дисципліни в Кенорі. В хаті Дзвоників — мала виставка.

Але на виставці, яку Ліліяна окремо приготувала для показу своїх досягнень широкій громаді з нагоди XVI Конгресу у Вінніпезі, було її 32 картини. Ми знали твори Л. Дзвоник з попередніх її вистав, але на цей раз ми таки справді знайшли її новий успіх. Ліліяна зарепрезентувала ряд краєвидних акварель, на яких вона по-мистецьки опанувала таку вимогливу тематичну деталь, як мряка, в лісі, на фармі, на озері, пізно ввечорі. І коли закони малярства кажуть, що найлегше намалювати натюрморт, краєвид, навіть портрет, бо це тільки своєрідне відтворення мистецькою інтуїцією та технікою баченого, то намалювання мряки, може ще й дощу, вимагає вже руки таки справжнього, технічно зрілого творця.

А. Курдидик

„Не журись" у Чикаґо

У неділю, 3-го грудня ц. р., виступив з чудовим концертом пісні, музики та гумору ансамбль „Не журись" зі Львова. Авдиторія публічної школи Роберто Клементе, яка має 750 місць, була замала. Мусіли доставляти ще 50 крісел. Ансамбль „Не журись" запрошено з виступами по містах в українських громадах Америки й Канади українсько-канадською фірмою „Кобза", яку очолює Микола Мороз — молодий підприємець з Торонто. Минулого року він був вибраний головою Центрального Комітету ОДУМ-у. Старанням „Кобзи" по Україні кілька місяців подорожувала з концертами група бандуристів зі ЗСА.

Львівський естрадний театр-студія „Не журись", художнім керівником якого є Віктор Морозов, складається з шести осіб — п'ятьох виконавців та шостого оператора звукової системи. Всі виконавці пісень мають сильні чудові голоси. Пісні виконувалися в супроводі гітари та бандури. Виконані пісні публіка сприйняла з великим захопленням, більшість написані самими виконавцями, вони також створили й музику. Віктор Морозов, Василь Жданкін та Андрій Панчишин — українські Джан Денвери, лавреати першого фестивалю „Червона рута" в Чернівцях, виконали ряд пісень: „Український лев", „Львівське пиво", „Стрілецькі могили", „Зруйновання Січі", „Почаївська Божа Мати", „Гей там на горі Січ іде", „Коляда", „Слимачок", „Оголошення", „Яничари", „Символіка" та ін. З щирим українським гумором, галицьким діялектом, ряд гуморесок розказав Остап Федоришин, який також представляв виконавців. Юрій Саєнко виконав на фортепіяно джазові імпровізації на гуцульські теми.

Організатором концерту був ОДУМ Чикаґо, голова якого Андрій Скиба привітав гостей з України та чикаґську громаду. Кінцеве слово подяки від української громади за чудовий концерт висловив Олексій Коновал — громадський діяч, згадав про події в Україні, про Народний Рух України, який об'єднав всі творчі сили, щоб покращити її долю. Щоб ми тут в діяспорі мали до їх зрозуміння терпеливість, бо вони там, в Україні, краще знають від нас умови праці та їх можливості. Від нас вони потребують не критики, а моральної та матеріяльної допомоги. В процесі творення загальногромадське товариство сприяння Рухові, яке видало львівський жетон й він закликав придбати той жетон та скласти свою пожертву в „Самопомочі" на потреби Руху. Від громади одумівки Катя Луппо та Олександра Косогор піднесли букет квітів кожному виконавцеві. Концерт закінчено співом гимну „Ще не вмерла Україна". Після концерту відбулося прийняття в домі ОДУМ-у, де гості зі Львова ще виконали кілька пісень. Так як чистий прихід з концерту передано „Кобзі", вступ на прийнятті в ОДУМ-і, до якого додано пожертву від ОДУМ-у та Товариства Одумівських Приятелів, вручено виконавцям для потреб під час їх перебування в Чикаґо.

Ол. Сергієнко

Цікаві імпрези в Клівленді

Дві культурні імпрези організував у листопаді 33-ій Відділ СУА в Клівленді. Перша з них — це авторський вечір письменника Володимира Барагури, що відбувся 19-го листопада.

Володимир Барагура — це журналіст, педагог, редактор, письменник і літературознавець. Він здобув ступінь магістра слов'янської філології в 1934 році у Львові. Спершу працював як журналіст в щоденнику „Новий Час" і журналах „Нова Зоря", „Життя і Знання", „Рідна Мова" та „Наша Культура".

На еміграції в Америці співпрацює в щоденнику „Свобода" та інших періодичних виданнях. Як письменник для дітей дописував до „Малих Друзів", „Дороги", „Юнака", „На варті" і „Крилатих". Від 1954 року є редактором журналу для дітей „Веселка". Він є також автором літературознавчих публікацій та збірок оповідань для молоді.

За свої збірки оповідань „Меч і книга", „Калиновий міст", оповідання „Направлена кривда" і „Витязі Лицарського Турніру" одержав літературні нагороди і відзначення.

Дуже приємно було нам застрінути редактора „Веселки", яку ми читали нашим дітям, поки вони самі не навчилися читати. Оповідання для дітей і молоді і редагування „Веселки" — це велика заслуга письменника на цьому важливому відтинку виховання нашого доросту на чужині. „Веселка" помогла нашим дітям пізнати Україну, її природу, історію, героїв, боротьбу за волю і полюбити її. Україна стала для них реальністю. За цю „Веселку" ми йому дуже вдячні.

Голова Відділу Іванна Шкарупа привітала письменника і присутніх. Культурно-освітня референтка Любомира Мичковська проводила програмою. Автор прочитав нам уривок зі своєї щойно виданої збірки „Як я став журналістом". Це збірка споминів автора зі студентських часів. В розділі „Моє задушевне бажання стати журналістом", він з гумором розповідає про свої переживання на дорозі до журналістичної кар'єри. В оповіданні про „Хлопчину зі сонцем в кишені" описує цікаві моменти в зустрічі з поетом Богданом І. Антоничем.

Наш мистець слова Люба Боднар прочитала зворушливе оповідання „Зустріч з русалкою з хвиль океану".

Опісля письменник прочитав автобіографічне оповідання „Поцілунок перед зеркалом".

В другій частині вечора Люба Мичковська прочитала оповідання з ненадрукованої ще збірки „Воєнні переживання сірої людини", „Трагедія забороненого кохання". Це трагедія гітлерівця, що закохався в красуню жидівку і на наказ партії відібрав собі життя.

Автор прочитав комічне оповідання „Пригода з гускою, лисом і німецьким поліцаєм — шупо".

Люба Мичковська прочитала оповідання „Дві зустрічі зі смертю" про небезпечні ситуації в часі війни, в яких був автор.

Вечір закінчив автор прочитанням автобіографічного оповідання „Наше весілля-учта — ґуляш-риж і монополька".

Іванна Шкарупа подякувала Володимирові Барагурі за такий цікавий і настроєвий вечір, що пригадав нам часи нашої молодості, пережиті на рідній землі, воєнні події і пригоди.

Багато присутніх придбали собі збірку оповідань „Як я став журналістом" з автографом автора.

Друга імпреза — виставка мистця-маляра Богдана Божемського — відбулася 24,25 і 26-го листопада. Її відкрила голова Відділу, яка привітала мистця і присутніх. Люба Боднар, референтка мистецтва і музею, представила нам мистця і розповіла про його творчість.

Б. Божемський розпочав малярські студії у Львові під керівництвом В. Кричевського. В Америці продовжував їх в одній з провідних шкіл „Купер Юніон Арт Скул" в Ню Йорку, яку закінчив з двома найвищими відзначеннями. Праці мистця Б. Божемського находяться в багатьох американських колекціонерів та в Конґресовій бібліотеці у Вашінґтоні.

Українські мистці цінять його як одного з найкращих малярів-графіків і як оригінального кольориста. Мистець кратик Святослав Гординський каже: „Богдан Божемський винахідливий, має добрий смак і є одним з наших найбільш продуктивних мистців одночасно в малярстві і графіці". Його графіка є з більшим малярським підходом. В сучасній українській графіці він займає власне і окреме місце, а його твори належать до найліпших, що в нас творять в тій ділянці.

Мистець М. Гарасовська-Дачишин підкреслює, що мистець опанував знаменито три техніки: графіки, олії і темпери. У нього всі вони вміло витримані в рисунку, композиції і характері".

Мистець Едвард Козак каже: „Богдан Божемський — це взірцевий син своєї землі Гуцульщини, яка знайшла в ньому цілою душею відданого мистця".

Український глядач зі зворушенням оглядає картини Богдана Божемського з гуцульською тематикою, подивляє на них красу Гуцульщини, її гір, сіл і гуцулів в їх мальовничих одягах. Ці картини приносять спомини з рідної землі.

Тематика картин мистця ріжнородна, крім картин Гуцульщини він малює квіти, це часто квіти української землі — соняшники, придорожник та інше. Бачимо також краєвиди, скелі.

Мистець вже втретє приїхав до нашого міста. Його виставки втішаються завжди великою популярністю.

М. С.

ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ чехо-словацьких комуністів газета „Руде Право" вибачилась перед всіма своїми читачами за те, що в минулому заподіяла їм багато моральної та матеріяльної шкоди. „Впродовж багатьох років ми друкували багато статтей, якими не можна хвалитися", так пише в редакційній статті головний редактор „Рудого права" Зденек Порубни, який недавно замінив на цьому пості Зденка Хоренего. В той самий час колишні редактори та працівники газети, яких на наказ згори викинено з праці після приходу совєтських військ до Чехо-Словаччини 1968 року, видали свою заяву, в якій говорять, що такі перепросини є невистачальними. Вони підкреслюють, що в газеті дальше працюють ті самі люди, які в дні „Празької весни" з наказу друкували образливі статті та болотом друкованого слова обкидували чесних людей. З цього приводу пресове агентство АП повідомило, що за кілька днів буде призначено нових управителів для засобів масової інформації.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ Дейвид Дінкінс призначив на посаду шефа поліції міста негра Лі Бравна, який займав подібну посаду в Гюстоні, Тексас. Л. Бравн став першим шефом поліції метрополії з іншого міста. Понад 75 відсотків поліції у Ню Йорку — білі, але тепер передбачається, що принайменше половина поліції буде негритянського та еспаномовного походження. 52-літній Л. Бравнс захистив докторат у кримінології у Говард університеті, альма матер Д. Дінкінса. Новий шеф поліції зробив свою кар'єру, очолюючи поліційні департаменти у містах з расовими проблемами.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!